

**АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ГЛОБАЛЬНІ ВИСТАВКОВІ МОДЕЛІ СУЧАСНОГО МИСТЕЦТВА»**

Рівень освіти (бакалавр/магістр/доктор філософії)	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Кафедра (за якою закріплена дисципліна)	Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти
Терміни вивчення (курс/семестр)	II курс (3 семестр), III курс (4-й та 5-й семестр)
Вид дисципліни (кількість лекційних/семінарських/практичних годин)	Вибіркова (390 годин, з них: лекційних – 96 год., практичних – 49, семінарських – 48 год., самостійна робота – 197 годин)

Предметом курсу є комплексне вивчення еволюції, структури та функціонування ключових виставкових форматів у системі сучасного глобального мистецтва. Дисципліна охоплює аналіз виставкових платформ, таких як бієнале, трієнале, арт-ярмарки, а також альтернативних і гібридних кураторських проєктів. Здобувачі освіти досліджуватимуть інституційні механізми, які формують світовий мистецький дискурс і визначають критерії сучасних художніх практик. Окрема увага приділяється трансформації виставкових просторів під впливом цифровізації та нових соціокультурних викликів. Курс також розглядає специфіку взаємодії куратора, художника та інституції як ключових творців виставкового нарративу на міжнародній арені.

Метою курсу є формування у студентів системного розуміння принципів організації глобальних виставкових моделей, а також розвиток навичок критичного аналізу сучасних кураторських стратегій. Дисципліна покликана надати майбутнім фахівцям актуальний теоретичний інструментарій для орієнтації у ландшафті міжнародного інституційного середовища. Особливе значення надається здатності здобувачів розробляти власні виставкові концепції, безпосередньо спираючись на передовий світовий досвід. Курс також має на меті допомогти студентам осмислити місце українського сучасного мистецтва у світовому контексті та знайти дієві інструменти його репрезентації за кордоном. У результаті вивчення дисципліни слухачі навчатимуться фахово оцінювати виставкові проєкти, глибоко розуміючи їхній культурний, політичний та соціальний вплив.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення студентів із типологією та специфікою функціонування провідних мистецьких платформ;
- аналіз кураторських стратегій, які застосовуються на бієнале, арт-ярмарках та музейних інституціях;
- вивчення соціо-культурних факторів, що впливають на формування глобального художнього ринку та інституційного ландшафту;
- розвиток навичок оцінки ролі виставкових моделей у процесах репрезентації мистецтва;
- інтеграція найкращих світових практик для розробки та просування конкурентоспроможних українських мистецьких проєктів на міжнародній арені.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- історію виникнення та еволюцію виставкових моделей сучасного мистецтва;
- знакові постаті кураторів та кураторські концепції відомих міжнародних виставок останніх десятиліть;

- специфіку комерційних, некомерційних та незалежних кураторських ініціатив;
- механізми фінансування, логістики, організаційну структуру мистецьких подій;
- актуальні тенденції та підходи у кураторстві (цифровізація експозицій, екологічна відповідальність, деколоніальний контекст).

Вміти:

- аналізувати та об'єктивно оцінювати великі міжнародні виставки;
- створювати власні кураторські концепції на основі світового досвіду;
- вільно використовувати професійну термінологію в дискусіях про мистецтво;
- знаходити потрібні міжнародні платформи та подавати заявки на open calls;
- успішно представляти українське мистецтво на міжнародному рівні;
- прогнозувати майбутні зміни та тренди у виставкових моделях.

Короткий зміст дисципліни (перелік тем):

Змістовий модуль 1: Генеза та класичні європейські виставкові моделі (3-й семестр):

- Тема 1. Вступ до курсу. Поняття «виставкової моделі» та її роль у системі мистецтва.
- Тема 2. Від кунсткамери до публічного музею: зародження інституційного показу.
- Тема 3. Паризькі Салони та «Салон відхилених» як перші виставкові революції.
- Тема 4. Всесвітні виставки (World Expos): репрезентація націй та імперські нарративи.
- Тема 5. Авангардні виставки початку XX століття та руйнування академічних традицій.
- Тема 6. Народження «Білого куба» (White Cube) та інституціоналізація модернізму (на прикладі МоМА).
- Тема 7. Венеційська бієнале: історія створення та архітектура національних павільйонів.
- Тема 8. Венеційська бієнале: політика, скандали та сучасна критика моделі.
- Тема 9. Documenta у Касселі: виникнення як інструмент післявоєнного культурного зцілення.
- Тема 10. Кураторські революції Documenta (від Гаральда Зеємана до сьогодення).
- Тема 11. Manifesta: концепція європейської бієнале-номада та її соціополітичні місії.
- Тема 12. Народження професії «незалежний куратор» (Сет Сігеллауб, Гаральд Зеєман).
- Тема 13. Концептуальне мистецтво та виставка як самостійний текст (1960-70-ті роки).
- Тема 14. «Коротке століття» кураторства: знакові виставки 1980-х та 1990-х років.
- Тема 15. Критика «Білого куба»: поява альтернативних (artist-run) та site-specific просторів.
- Тема 16. Підсумкова дискусія 1 семестру: трансформація ролі глядача у виставковому просторі.

Змістовий модуль 2: Глобалізація, комерціалізація та міжнародні виставкові моделі (4-й семестр):

- Тема 17. «Бієналізація» світу: причини та наслідки глобального буму бієнале.
- Тема 18. Бієнале в Сан-Паулу та Гавані: перенесення центру тяжіння на Глобальний Південь.
- Тема 19. Азійський вектор: бієнале у Кванджу (Gwangju) та Сінгапурі.
- Тема 20. Стамбульська та Шарджанська бієнале: мистецтво між Сходом і Заходом.
- Тема 21. Африканський виставковий контекст (на прикладі Дак'Арт / Dak'Art).
- Тема 22. Комерціалізація мистецтва: феномен глобального арт-ярмарку.
- Тема 23. Art Basel та Frieze: структура, вплив на ринок та кураторські секції.
- Тема 24. Галерейна система проти інституційної критики: співпраця чи конфлікт?
- Тема 25. Музей сучасного мистецтва як глобальна франшиза (Guggenheim, Louvre Abu Dhabi).
- Тема 26. Приватні фундації та їхній вплив на виставковий ландшафт (Prada, Cartier, PinchukArtCentre).
- Тема 27. Виставки-блокбастери: масова культура, арт-туризм та економіка вражень.
- Тема 28. Партисипативні моделі: мистецтво участі та «реляційна естетика» Ніколя Бурріо.

- Тема 29. Формат Трієнале: специфіка та яскраві приклади (Йокогама, Мілан).
- Тема 30. Специфіка експонування нових медіа, відео-арту та фотографії.
- Тема 31. Кураторство як глобальна влада: механізми формування світових трендів.
- Тема 32. Підсумкова дискусія 2 семестру: баланс між комерцією та кураторською ідеєю.

Змістовий модуль 3: Українські виставкові моделі та міжнародний контекст (5-й семестр):

- Тема 33. Формування українського виставкового контексту: від неофіційного мистецтва 1980-х до інституцій 1990-х.
- Тема 34. Інституціоналізація сучасного мистецтва в Україні: ключові державні та приватні ініціативи періоду незалежності.
- Тема 35. Феномен PinchukArtCentre: приватна інституція як інструмент інтеграції українського мистецтва у глобальний контекст.
- Тема 36. Національний культурно-мистецький та музейний комплекс «Мистецький арсенал»: специфіка масштабних національних кураторських проєктів.
- Тема 37. Національний художній музей (NAMU) та регіональні музеї: переосмислення класичних просторів через сучасні практики.
- Тема 38. Український бієнальний рух: Київська бієнале, її формати (від ARSENALE 2012 до "Київської школи") та європейська мережа.
- Тема 39. Регіональні виставкові центри та їхній вплив: Odesa Biennale, ЄрміловЦентр (Харків), Jam Factory Art Center (Львів).
- Тема 40. Альтернативні простори (artist-run spaces) та самоорганізовані кураторські ініціативи в Україні як каталізатори змін.
- Тема 41. Історія Національного павільйону України на Венеційській бієнале: від перших спроб до формування суб'єктного наративу.
- Тема 42. Репрезентація українського сучасного мистецтва на європейських мейджорах (Documenta, Manifesta) та арт-ярмарках.
- Тема 43. Деколоніальний дискурс: переосмислення української спадщини та боротьба з імперськими наративами на міжнародних виставках.
- Тема 44. Культурна дипломатія та виставкові стратегії України в умовах повномасштабної війни: виклики, етика та ефективність.
- Тема 45. Практикум: аналіз міжнародних грантових програм, резиденцій та open calls для українських митців і кураторів.
- Тема 46. Практикум: створення кураторського тексту (curatorial statement) та адаптація портфоліо під міжнародні стандарти.
- Тема 47. Практикум: розробка концепції та бюджетування проєкту репрезентації українського мистецтва за кордоном.
- Тема 48. Підсумкове заняття: презентація та захист студентських кураторських проєктів.

Форма підсумкового контролю – диф. залік

Автор програми (викладач, який буде забезпечувати викладання курсу):